

3 Teória čísiel

Teória čísiel je oblasť matematiky zaoberajúca sa vlastnosťami prirodzených čísiel. Množinu prirodzených čísiel označujeme $\mathbb{N}$.

Na základe počtu deliteľov rozdeľujeme **prirodzené čísla** do troch skupín:

- číslo 1
- PRVOČÍSLA   majú práve dvoch deliteľov (jednotku a samého seba)
- ZLOŽENÉ čísla   majú viac ako dvoch deliteľov

Základná veta aritmetiky – každé zložené číslo sa dá zapísať ako **súčin prvočísel**, ktorý nazývame prvočíselný rozklad. Možno to práve jedným spôsobom zapísať v tvare $n = p_1^{a_1} \cdot p_2^{a_2} \cdot \dots \cdot p_k^{a_k}$, kde $p_1 < p_2 < \dots < p_k$ sú navzájom rôzne prvočísla a $a_1, a_2, \dots, a_k$ sú prirodzené čísla.

R – reálne čísla

I – iracionálne čísla – $\pi, \sqrt{2}, e$

Q – racionálne čísla – dajú sa zapísať v tvare zlomku $\frac{p}{q}$; $p, q \in \mathbb{Z}$; desatinné čísla s konečným desatinným/ periodickým rozvojom

Z – celé čísla – $\{-\mathbb{N}, 0, \mathbb{N}\}$

N – prirodzené čísla

Deliteľ – je každé celé číslo, pre ktoré platí, že pri delení daného čísla týmto číslom nedostaneme zvyšok

Násobok – je každé číslo, ktoré sa dá zapísať v tvare: $n = k \cdot x$; n – násobok; $k \in \mathbb{Z}$

Najväčší spoločný deliteľ (NSD) – $\text{NSD}(a, b)$ – je to najväčšie celé číslo d , ktoré delí bez zvyšku čísla a a b – súčin spoločných prvočiniteľov čísel a a b

Najmenší spoločný násobok (nsn) – $\text{nsn}(a, b)$ – spoločný násobok čísel a, b , ktorý je deliteľom každého iného ich spoločného násobku – súčin všetkých prvočiniteľov a a b , ktoré sa vyskytujú aspoň v jednom rozklade, pričom berieme prvočiniteľa s najväčším mocniteľom

Kritériá deliteľnosti – spôsoby, ktorými môžeme rozhodnúť o tom, či dané číslo je deliteľné istým číslom:

2/n n je párne

3/n $3/\text{cs}(n)$; kde $\text{cs}(n)$ je ciferný súčet n

4/n   4 delí posledné dvojčíslicie číslo n

5/n n sa končí päťkou alebo nulou

6/n $2/n \cap 3/n$

8/n   8 delí posledné trojčíslicie číslo n

9/n $9/\text{cs}(n)$

10/n n sa končí nulou

11/n   11 delí rozdiel súčtu cifier na párnych miestach a súčtu cifier na nepárnych miestach

12/n $3/n \cap 4/n$

2k/n   2k delí posledné k-číslicie číslo n